

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2024-917

10.10.2024

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – disp. – opphør av forsikring – helse – økonomi

Klager ble ilagt gebyr for manglende forsikring den 31.10.22 etter at forsikringsavtalen gikk til opphør grunnet manglende betaling den 25.10.22. Kjøretøyet ble solgt den 18.1.23. Klager anførte at gebyret måtte ettergis som følge av at han var ute av stand til å ivareta sine forpliktelser på grunn av hans helsemessige og økonomiske situasjon. Trafikksforsikringsforeningen fant ikke grunnlag for å ettergi gebyret, og begrunnet avslaget med at klager ikke hadde dokumentert at han var helt ute av stand til å forsikre eller avregistrere kjøretøyet i gebyrperioden. Nemnda kom til at det ikke var grunnlag for dispensasjon da det ikke forelå opplysninger som tilsa at klager av helsemessige årsaker var hindret fra å betale skyldig forsikringspremie. Nemnda viste videre til Trafikksforsikringsforeningens adgang til å vurdere reduksjon av gebyret under henvisning til lovforarbeidenes uttalelser om lemping av gebyret.

Saken gjelder

Det fremgår av TFFAuto at klager er oppført som eier av det aktuelle kjøretøyet. Videre fremgår det av TFFAuto at klagers forsikring gikk til opphør den 25.10.22 grunnet manglende betaling. Kjøretøyet ble solgt den 18.1.23.

Forsikringsforetaket la inn opplysninger om at forsikringen var gått til opphør den 25.10.22, og Trafikksforsikringsforeningen varslet klager elektronisk om at kjøretøyet var uforsikret den 26.10.22.

Trafikksforsikringsforeningen ila klager et gebyr for uforsikret kjøretøy den 31.10.22. Den totale gebyrperioden er fra og med 26.10.22 til og med 17.1.23. Gebyret ble sendt til klager per Digipost.

Klagers fullmektig fremmet klage mot gebyret den 24.2.24. I klagen fremgår det at klager ikke har vært i stand til å ivareta sine forpliktelser etter at han gikk på en psykisk smell i 2019/2020. Som en følge av dette havnet klager i en dårlig økonomisk situasjon.

Ettersom forsikringen gikk til opphør grunnet manglende betaling, innhentet Trafikksforsikringsforeningen en uttalelse fra forsikringsforetaket. Forsikringsforetaket fremla faktura, purring og annullasjonsvarsel. Det ble også bemerket at det videre ble sendt varsel per sms den 25.10.22.

Partenes anførsler

Klager avviser at det er grunnlag for å ilegge ham gebyr, og anfører at det må ettergis ettersom han var ute av stand til å ivareta sine forpliktelser på grunn av hans helsemessige situasjon. Siden 2019 har han slitt psykisk, og har hatt belastning med alvorlig sykt barn over flere år. Klager har også stått i en vanskelig økonomisk situasjon. Det vises til vedlagte legeerklæringer og annen dokumentasjon som belyser klagers helsetilstand nærmere.

Trafikksforsikringsforeningen opprettholder gebyrileggelsen og anfører at betalingsmislighold som utgangspunkt regnes som et forhold innenfor forsikringstakerens kontroll, hvorpå enhver plikter å ha oversikt over egen økonomi. Videre anfører Trafikksforsikringsforeningen at det ikke er dokumentert at klager var helt ute av stand til å forsikre eller avregistrere kjøretøyet.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet kom til at det ikke var grunnlag for å gi klager medhold. Sekretariatets begrunnelse er inntatt under:

Vilkårene for ileggelse av gebyr

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Hvis forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17 a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. (gebyrforskriften §§ 4 og 5).

Det fremgår av TFFAuto at klagers forsikring på kjøretøyet gikk til opphør den 25.10.22 mens kjøretøyet fortsatt var forsikringspliktig. Kjøretøyet ble solgt den 18.1.23. Kjøretøyet var dermed uforsikret og påregistrert i 84 dager, og det foreligger således brudd på forsikringsplikten.

Vilkårene for å ilegge gebyr er dermed oppfylt

Varsel og korrekt ileggelse av gebyr

Når et kjøretøy opphører å være forsikret, følger det av forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. § 6 at:

Trafikksforsikringsforeningen skal varsle siste forsikringstaker av uforsikret motorvogn elektronisk (sms eller e-post) så snart det fremgår av TFFAuto at den er uforsikret, såfremt informasjon om mobiltelefonnummer eller e-postadresse er tilgjengelig for Trafikksforsikringsforeningen.

Trafikksforsikringsforeningen varslet klager elektronisk den 26.10.22, samme dag som forsikringsforetaket la inn opplysninger i TFFAuto om at forsikringen var gått til opphør.

Videre følger det av § 7 at:

Når det fremgår av TFFAuto at den ansvarlige etter bilansvarslova ikke har sørget for at motorvogn er lovlig forsikret, skal Trafikksforsikringsforeningen etter at den gebyrpliktige er varslet etter § 6, ilegge gebyr etter denne forskriften.

Trafikksforsikringsforeningen sendte klager gebyrkravet den 31.10.22 per Digipost, og det er ansett som betryggende sendt. Dette er heller ikke bestridt av klager.

Klager er varslet og ilagt gebyr i henhold til gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Vilkårene for helt eller delvis ettergivelse av gebyret

Ettersom vilkårene for å ilegge gebyr er oppfylt, blir det et spørsmål om det er grunnlag for likevel å ettergi eller redusere gebyret.

Etter bilansvarslova § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 kan gebyret ettergis helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll". Finansdepartementet sendte 30.11.16 ut et høringsnotat med forslag til endringer i bilansvarslova og forskrift om trafiktrygd. I høringsnotatet var dispensasjonsregelen kun tenkt tatt inn i forskriften § 9. Om denne skrev departementet på side 23 følgende:

TFF kan etter forskriftsforslaget § 9 dispensere fra mulktplikten i særlige tilfeller. Det må forventes at TFF praktiserer fullmakten strengt, og at det i praktiseringen ses hen til likebehandlingshensyn og presedens.

I forarbeidene til bestemmelsen (Prop.1 LS (2017-2018) side 202) uttaler Finansdepartementet blant annet følgende om dispensasjonsregelen:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at

dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren. Forsikringsselskapenes døgnåpne tilbud innebærer at det normalt kan tegnes forsikring når som helst.

Det fremgår av fremlagt legeerklæring at klager har hatt stor psykisk belastning, fra egen tilstand og belastning fra sykt barn som har pågått i over tre år. Dette har påvirket hans arbeidsevne, samt evne til å følge opp egen økonomi, frister og henvendelser.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har i flere avgjørelser tatt stilling til helsesituasjon som dispensasjonsgrunn. I avgjørelsen FinKN 2020-514 la nemnda til grunn at terskelen for at helseutfordringer skal anses som dispensasjonsgrunn må man være "helt ute av stand" til å foreta de nødvendige handlingene, og det må gjelde hele gebyrperioden. I avgjørelse FinKN 2023-483 uttalte nemnda følgende:

Slik flertallet forstår dette, uttaler legen at klagers fokus på de økonomiske forpliktelsene kan ha blitt midlertidig svekket i den angitte perioden. Erklæringen kan ikke forstås som om han i perioden helt manglet evne til å ivareta sine forpliktelser.

Spørsmålet blir således hvorvidt manglende betaling var helt utenfor klagers kontroll grunnet hans helsemessige utfordringer. Vi vil innledningsvis bemerke at vi har forståelse for at klager er i en vanskelig situasjon hvor hverdagslige gjøremål anses som vanskeligere enn for folk flest.

Dispensasjonsadgangen skal imidlertid praktiseres strengt, jf. FinKN 2024-402, hvorpå det er en høy terskel for at Finansklagenemnda har rettslig adgang til å ettergi gebyret. Etter sekretariatets vurdering er dispensasjonsadgangen forbeholdt de situasjoner som kommer brått på, hvor man ikke har reell mulighet til å områ seg. Selv om klager er i en vanskeligstilt situasjon, fremstår det ikke som at forholdene har kommet brått på ham. En sentral del av vurderingen er hvorvidt klager hadde handlingsalternativer, jf. FinKN 2022-837.

Finansklagenemnda Skade (TFF) har i en rekke avgjørelser lagt vekt på at personer med ulike diagnoser og utfordringer har mulighet til å oppsøke hjelp for å få brakt forholdene i orden, jf. FinKN 2020-189 og FinKN 2022-939. Sekretariatet er av den oppfatning at klager burde oppsøkt hjelp på et tidligere tidspunkt for å overholde sine forpliktelser, selv om dette kan oppleves som utfordrende. Klager kunne bedt om hjelp til å avregistrere kjøretøyet, enten digitalt eller ved å innlevere skiltene. Alternativt bedt om hjelp til å tegne ny forsikring dersom kjøretøyet var i bruk i gebyrperioden.

Selv om det er tydelig at klagers helsetilstand vanskeliggjør slike gjøremål som å opprettholde forsikringsplikten eller avregistrere kjøretøyet, er det imidlertid ikke overveiende sannsynliggjort at han har vært helt ute av stand til å gjøre nødvendige tiltak for å forsikre eller avregistrere kjøretøyet i hele gebyrperioden. Sekretariatet mener derfor at klagers helsesituasjon ikke gir grunnlag for dispensasjon.

Videre anføres det at klager ikke lenger hadde oversikt over egen økonomi.

Når det gjelder manglende forsikring på kjøretøy, har Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) i flere avgjørelser lagt til grunn at det skal svært mye til for å gi dispensasjon for de tilfeller hvor en forsikring har gått til opphør på grunn av manglende betaling, se f.eks. FinKN 2022-129. Dette fordi enhver selv har ansvar for å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Det er på det rene at forsikringspremien ikke ble innbetalt i henhold til kravet om forsikringspremie. Det dreier seg altså om et mislighold av plikten til å betale en forpliktelse som klager hadde påtatt seg, og dette vil som utgangspunkt anses som et forhold innenfor klagers kontrollsfære, se blant annet Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) avgjørelse FinKN 2023-13. Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) uttalte i avgjørelse FinKN 2019-373 at dårlig økonomi "kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon fra ilagt gebyr".

Slik det fremgår i klagen, er klagers dårlige økonomi en konsekvens av hans helseutfordringer. Vi har forståelse for at klager har vanskeligheter med å møte sine økonomiske forpliktelser ut fra situasjonen han er i. Selv om man mister kontroll over egen økonomi, er sekretariatet likevel av den oppfatning at egen økonomi er et forhold innenfor egen kontrollsfære. Ved en dårlig økonomisk situasjon er det viktig å ikke forplikte seg utover det man har evne til å overholde.

Dersom klager ikke hadde mulighet til å betale forsikringspremien innen forfall, burde han gjort andre tiltak som f.eks. å avregistrere kjøretøyet. Ved avregistrering vil ikke kjøretøyet lenger være forsikringspliktig. I den sammenheng kan vi ikke se at brudd på forsikringsplikten grunnet økonomiske omstendigheter var utenfor klagers kontroll, og gir således ikke grunnlag for dispensasjon.

Etter dette anses gebyret korrekt ilagt, og sekretariatet kan ikke se at det er grunnlag for dispensasjon for det ilagte gebyret etter bilansvarslova § 17 a annet ledd.

Vi gjør oppmerksom på at Trafikksikringsforeningen kan vurdere å redusere det ilagte gebyret under henvisning til det som er uttalt i Prp.1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 i tilknytning til bilansvarslova § 17 a sjette ledd hvor det uttales at:

Utover tilfellet som i annet ledd er angitt som ettergivelsesgrunn, vil det først og fremst være i særlige enkelttilfeller at det kan være aktuelt å ettergi kravet. Trafikksikringsforeningen vil også kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn.

Problemstillingen for nemnda

Spørsmålet til nemnda er om gebyret er korrekt ilagt, og om det er grunnlag for dispensasjon.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Nemnda er enig med sekretariatet i at gebyret er korrekt ilagt og varslet og nøyer seg med å vise til hva sekretariatet har skrevet om dette.

Klager har kun anført at gebyret må ettergis fordi det foreligger forhold utenfor hans kontroll som førte til at kjøretøyene ble uforsikret, psykisk sykdom i kombinasjon med dårlig økonomi.

Trafikksikringsforeningen kan etter bilansvarsloven § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 ettergi gebyret, helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll", jf. gebyrforskriften § 9. I Prop. 1 LS (2017-2018) side 202 uttalte Finansdepartementet blant annet følgende:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren.

Dispensasjonsadgangen er etter dette svært begrenset, og nemnda peker særlig på at det er klageren som har bevisbyrden for at det eller de forhold som påberopes blir dokumentert. Nemnda bygger på det såkalte "overvektsprinsippet". Det innebærer at en påberopt, faktisk omstendighet må sannsynliggjøres i en slik grad at det blir overveiende sannsynlig (mer enn 50 %) at det forholder seg slik klager anfører. Nemnda bygger også på regelen om at bevisvil bør gå ut over den part som kunne og burde sikret beviset (bevisvikringshensynet).

Gebyrperioden i denne saken er fra og med 26.10.22 til og med 17.1.23 og gjelder ett kjøretøy. Klagers fullmektig har opplyst at klager gikk på en "helsemessig smell i 2019/2020 og har ikke vært i stand til å ta vare på sine forpliktelser. Dette gjenspeiles nå i hans økonomiske situasjon med bla tvangssalg/begjæring av eiendom."

Når det gjelder klagers helsemessige utfordringer, er det lagt frem to erklæringer i saken. Klagers fastlege har i en udatert erklæring uttalt følgende:

Attesterer at ovennevnte har hatt stor psykisk belastning fra egen tilstand og belastning fra sykt barn som har pågått i over 3 år. Dette har klart påvirket arbeidsevne og evne/mulighet til å følge opp egen økonomi, frister og henvendelser.

Nemnda antar at erklæringen er skrevet i anledning saken, og at tidsperioden som angis, omfatter årene 2021-2023 og så langt i 2024.

Fra en spesialsykepleier er det lagt frem en erklæring der det blant annet heter:

[navnet på klager] har gått hos meg i psykisk helse siden januar -24. Henvist grunnet alvorlig psykisk syk datter, og behov for støttesamtaler som pårørende. Hadde også fått økonomiske vansker sekundært dette. Datter har hatt det vanskelig i mange år, siden ungdomsskolealder. Som nærmeste pårørende har han levd med belastninger over lang tid, og han har konstant vært i beredskap. ... Det har ikke vært mulig å ivareta egen økonomi på en god måte, og han mistet oversikten. Det ...

Det fremgår også av erklæringen at det nå er tatt kontakt med NAV, og at datteren tok sitt eget liv sommeren 2024.

Nemnda er ikke i tvil om at en her står overfor en person som over lang tid har stått i en svært vanskelig livssituasjon. Ønsket om å hjelpe datteren har blitt det dominerende livsinnholdet på bekostning av viljen og evnen til å håndtere dagliglivets små og store krav, men både egen helse og egen økonomi er forhold som i stor grad er opp til den enkelte å håndtere, enten på egen hånd eller ved å søke hjelp hos nærstående, venner eller profesjonelle. Når det gjelder både helsemessige utfordringer og økonomiske forhold, synes sakene å vise at klager burde søkt hjelp på et langt tidligere tidspunkt, og at enkelte av kjøretøyene nok kunne vært avregistrert for derved å spare utgifter til forsikringspremie og unngå gebyr.

Nemnda viser for øvrig til sekretariatets vurderinger som nemnda i det vesentlige finner å kunne slutte seg til.

Klagen har etter dette ikke ført frem, og klager plikter da å betale ilagt gebyr, men det er opp til Trafikksforsikringsforeningen å vurdere slike forhold under det videre forsøket på å inndrive de utestående kravene, jf. uttalelser i forarbeidene, Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 side 202 der det heter at det "først og fremst [vil] være i særlige tilfeller at det kan være aktuelt å ettergi kravet. Trafikksforsikringsforeningen vil også kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn."

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikksforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant)